

Activiteitenverslag 2023

unesco

Werelderfgoed

Stichting Werelderfgoed Nederland

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Publieksbereik en educatie	5
2. Kennisverwerving en kennisdeling	20
3. Relatiebeheer en belangenbehartiging	24
4. Beheer & onderhoud.....	25
5. Project Collectief Verhaal	26
6. Organisatie en overleggen	28
7. Uitgelicht	30
8. Kerncijfers 2023.....	40
9. Duurzaamheid SDG's.....	41
10. Factsheet UNESCO Werelderfgoed	43
Colofon.....	47

A stylized graphic on the left side of the page, consisting of several concentric, semi-circular bands in shades of blue. In the center, there is a shape that resembles a stylized 'E' or a similar geometric form, also composed of blue bands. The overall effect is a modern, layered design.

UNESCO Werelderfgoed,

het zijn de meest bijzondere en betekenisvolle gebouwen en (natuur)gebieden van de wereld. Ze zorgen in al hun diversiteit voor indrukwekkende verhalen die jong en oud raken. Daarom wil UNESCO dit erfgoed behouden en doorgeven aan volgende generaties. Zo blijft het Werelderfgoed springlevend en leren mensen wereldwijd elkaars cultuur en natuur waarderen. Dat prikkelt de nieuwsgierigheid en draagt bij aan respect voor elkaar.

Inleiding

In 2023 is het Eise Eisinga Planetarium in Franeker op de UNESCO Werelderfgoedlijst geplaatst. Na een proces van 20 jaar, is het doel bereikt en vond de inschrijving op 19 september plaats. Het was een feestelijk moment en droeg bij aan de zichtbaarheid van Werelderfgoed in de samenleving. In totaal telt het Koninkrijk der Nederlanden nu dertien Werelderfgoedsites. Alle uniek en uitzonderlijk erfgoed, wat van belang is voor de gehele wereld, ongeacht op welk grondgebied het zich bevindt.

Educatie was een sleutelwoord in 2023. Het recent ontwikkelde meerjarenplan *Educatie 2024-2030* fungeert als leidraad voor educatiemedewerkers van Stichting Werelderfgoed Nederland. Het plan is ontworpen om hen te ondersteunen bij het opzetten en uitvoeren van educatieve initiatieven, en om alle belanghebbenden te informeren over de educatieve toekomstplannen van de stichting. Het plan werd gezamenlijk opgesteld door educatiemedewerkers van alle dertien Werelderfgoedlocaties.

Studenten van Hogeschool NHL Stenden kregen de opdracht van Stichting Werelderfgoed Nederland om met een voorstel te komen hoe Werelderfgoed kan aansluiten bij hedendaagse debatten over kolonialisme. De eindresultaten omvatten diverse vormen van rondleidingen, campagnes en ervaringen met nadruk op lokale betrokkenheid. Deze voorstellen dienen ter inspiratie op het thema erfgoedrepresentatie, met als focus meerstemmigheid.

Werelderfgoed laat de diversiteit aan cultuur en natuur zien en stimuleert daarmee de interculturele dialoog. Zo leren mensen elkaars culturen en natuur kennen en waarderen. UNESCO Werelderfgoed vormt daarmee een middel om respect voor elkaar te realiseren. Zo draagt dit erfgoed van de wereld bij aan de missie van UNESCO: het bevorderen van Wereldvrede. Dit verslag geeft een overzicht van de activiteiten die Stichting Werelderfgoed Nederland in 2023 heeft ondernomen. Met de activiteiten rondom het unieke en onvervangbare UNESCO Werelderfgoed willen we aan dit doel bijdragen.

1. Publieksbereik en educatie

Doelen

1. Het Werelderfgoed onder de aandacht brengen bij het brede publiek.
2. Stimuleren van meer kennis, betrokkenheid en draagvlak.
3. Organiseren van promotie tijdens events.
4. Het (door-)ontwikkelen van educatiematerialen.
5. Opstellen van een nieuwe educatiestrategie.

Resultaten

► Collectieve promotie 2023

Het collectieve promotieplan heeft een update gehad. Aan de hand van dit plan is de collectieve communicatie en promotie gerealiseerd. Er is ingezet op een groeiend aantal volgers op social media. Tevens zijn de jaarlijkse nieuwsbrieven verstuurd naar 2863 adressen.

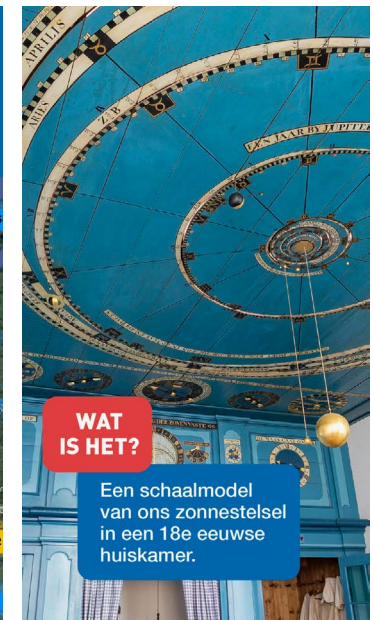

Ir. D.F. Woudagemaal

► Campagnes

Dit jaar zijn drie campagnes gerealiseerd, waarvan we de grootsten hier uitlichten:

- Campagne **Fiets- en Wandelbeurs**
- Campagne **Jongerevent UNESCO Werelderfgoed en Klimaat**
- Campagne **Werelderfgoed, onze sterren**. Rondom het Werelderfgoedcomité is een campagne opgezet om het brede publiek te informeren over het hoe en waarom van deze jaarlijkse vergadering, geïnitieerd door de VN-organisatie voor Onderwijs Cultuur en Wetenschap. Middels deze campagne is het publiek geïnformeerd over hoe UNESCO tot een besluit komt om een erfgoed op de Werelderfgoedlijst te plaatsen en waarom dit zo belangrijk is. Onderdeel van deze campagne 'Werelderfgoed – onze sterren' was de speciale aandacht voor de nominatie, de daadwerkelijke toevoeging, van het Eise Eisinga Planetarium. Er zijn diverse reeksen visuals gemaakt, waarin herkenbaarheid van de campagne, evenals een heldere boodschap, is neergezet. Voor deze campagne is de samenwerking opgezocht met de Nederlandse Unesco Commissie en het NBTC. Deze laatste partij heeft de internationale pers voor ons weten te bereiken.

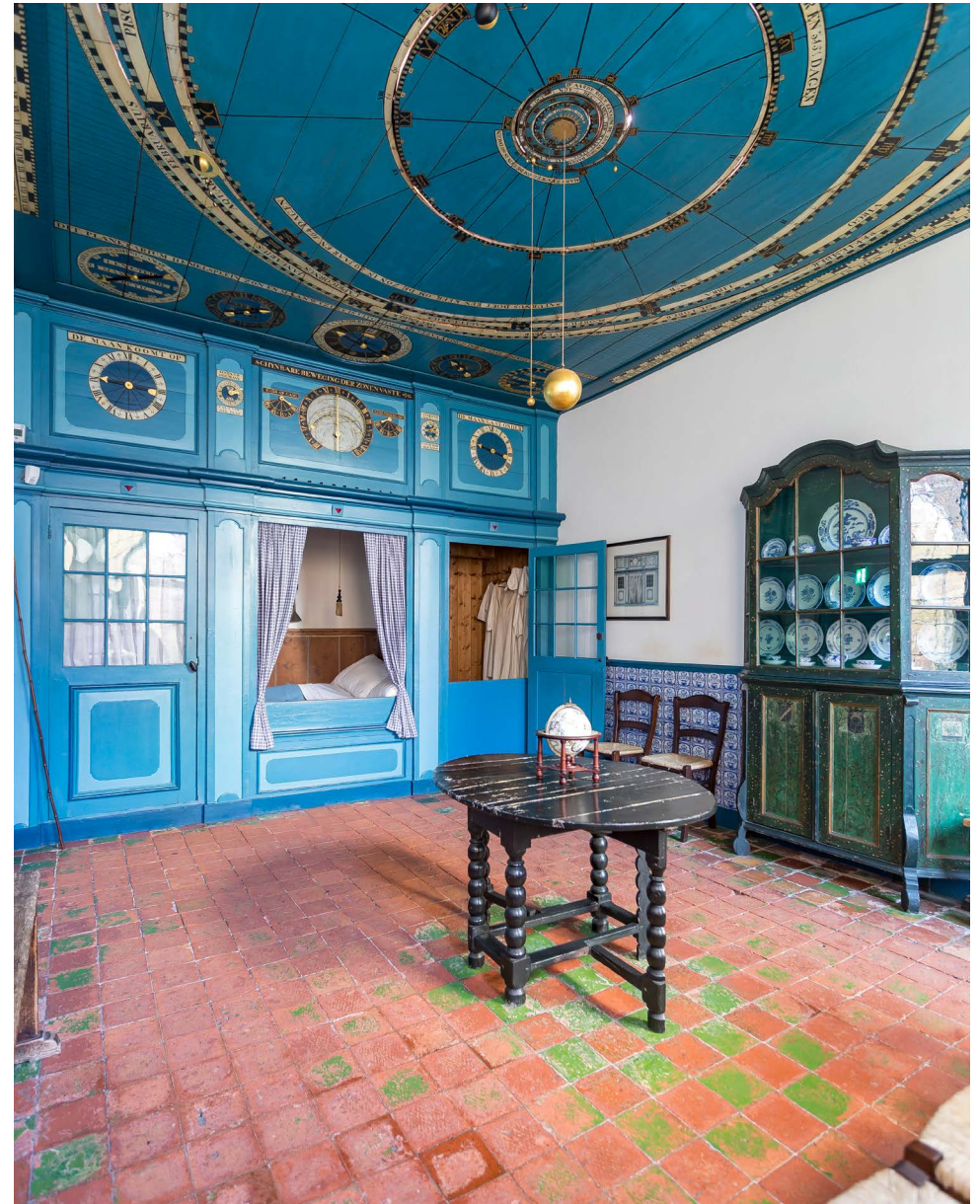

Campagne Werelderfgoed, onze sterren op social media

► Eise Eisinga op UNESCO Werelderfgoedlijst

Op 19 september 2023 is het Eise Eisinga Planetarium in Franeker op de Werelderfgoedlijst geplaatst. Met deze inschrijving erkent UNESCO de uitzonderlijke en unieke kwaliteiten van dit erfgoed. Na de plaatsing telt het Nederlandse Koninkrijk dertien werelderfgoedsites.

Het Eise Eisinga Planetarium is het oudste, nog altijd werkende, mechanische model van het zonnestelsel ter wereld. Het planetarium bevindt zich in een klein woonhuis in het oude stadscentrum van Franeker en is tussen 1774 en 1781 gebouwd.

Het Eise Eisinga Planetarium in Franeker

► Jongerenevent UNESCO Werelderfgoed en Klimaat

Op 28 september vond de inspiratieavond over klimaat en UNESCO Werelderfgoed plaats bij NEMO De Studio in Amsterdam, georganiseerd door de UNESCO Jongerencommissie, de Nederlandse Unesco Commissie en Stichting Werelderfgoed Nederland. Op deze uitverkochte avond gingen honderd jongeren in gesprek met onder meer klimaatambassadeur Kiki Boreel en spoken word-artiest Zaïre Krieger over dit thema. Er waren pitches door Ginger Weerheim van NBTC en Tom van Nouhuys van Forteiland Pampus. Emmeline van der Leen, van Jonge Klimaatbeweging, en Annemieke Visser van Tienskip, schoven aan tijdens het panelgesprek.

Op de avond zelf vond een evaluatie plaats. Het programma werd door de jongeren gemiddeld beoordeeld met een 7,9. Aanwezige jongeren zijn bewuster van de problematiek huiswaarts gegaan. Voor deze bijeenkomst is op Instagram campagne gevoerd.

Jongerenevent UNESCO Werelderfgoed en Klimaat

Een van de social media-posts, die is ingezet tijdens de campagne rondom het jongerenevent

► Open Monumentendag 2023

Het thema van de 37e editie van Open Monumentendag 2023 was 'Levend Erfgoed'. De aanleiding voor de keuze voor dit thema was dat in 2023 het twintig jaar geleden was dat het UNESCO Verdrag voor de Bescherming van Immaterieel Cultureel Erfgoed werd gesloten. Vaak is immaterieel erfgoed, of 'levend erfgoed', verbonden aan monumenten. Tijdens deze editie zochten Open Monumentendag, Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN) en Stichting Werelderfgoed Nederland de samenwerking. Er is nagedacht hoe het thema duidelijk gemaakt kan worden voor de bezoekers en deelnemers van Open Monumentendag. In aanloop naar Open Monumentendag zijn tijdens drie kennissessies met verschillende comités presentaties gehouden door KIEN en de stichting. Op de website van Open Monumentendag werd een aparte pagina over UNESCO Werelderfgoed aangemaakt. Stichting Werelderfgoed Nederland was partner in de fotowedstrijd, die in 2023 voor het eerst werd georganiseerd.

Het Woudagemaal stond centraal in een van de afleveringen van de Open Monumentendag Podcast, door Vincent Bijlo & Hein van Beek. De Van Nellefabriek was een van de onderwerpen in de Open Monumenten Klassendag, een lespakket met een 3D-wereld voor basisschoolleerlingen van 9 tot en met 12 jaar. De Open Monumenten Klassendag is bedoeld om kinderen op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met monumenten, waarmee een basis wordt gelegd voor een latere waardering voor monumenten en daarmee voor erfgoed en geschiedenis in het algemeen. Op de website van Open Monumentendag werden de door de Stichting ontwikkelde kleurplaten toegevoegd.

De 37e editie van Open Monumentendag kreeg veel landelijke bekendheid door de publieksopening. Het was de eerste keer dat een publieksopening werd georganiseerd. Deze vond voorafgaand aan het weekend van Open Monumentendag plaats in het historische centrum van Zwolle.

[Lees meer](#)

De podcast die verscheen in het kader van Open Monumentendag 2023

Nieuwe podcast afleveringen

Ook dit jaar komen monumenten tot leven in de Open Monumenten podcast met Vincent Bijlo en Hein van Beek. Samen bezoeken zij molen De Onrust aan het Naardermeer, het Unesco Werelderfgoed Ir. D.F. Woudagemaal in Lemmer, Kasteel Biljoen in Velp en het Academiehuis in Zwolle. De eerste afleveringen komen binnenkort online.

► Nationaal Monumentencongres 2023 in Veenhuizen

Het Nationaal Monumentencongres 2023 vond plaats in UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid in Veenhuizen. Het Drentse Veenhuizen vierde in 2023 de stichting van deze Kolonie van Weldadigheid, tweehonderd jaar geleden. Dit congres, met als thema 'Erfgoedpioniers gezocht', stond in het teken van vernieuwing, innovatie en de zoektocht naar mensen die baanbrekend werk durven te verrichten in de erfgoedsector. Gasten en sprekers waren onder anderen staatssecretaris Cultuur en Media Gunay Uslu, algemeen directeur van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed Susan Lammers, commissaris van de Koning in Drenthe Jetta Klijnsma en gedeputeerde van Drenthe Jisse Otter. Het Nationaal Monumentencongres 2023 is in samenwerking tussen Nederland Monumentenland, UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid en Stichting Werelderfgoed Nederland tot stand gekomen.

Tijdens het congres heeft de stichting ook een Werelderfgoedcafé georganiseerd. Daar zijn gesprekken gevoerd over behoud en ontwikkeling. Met het Werelderfgoedcafé profileert de stichting zich als ambassadeur voor hedendaagse opgaven in de erfgoedsector. Hiermee willen we de erfgoedsector betrekken en verbinden: we delen kennis en bouwen aan een netwerk. Het café is een werkplaats, entameert onderzoek, zet aan tot samenwerking en agendeert. Kortom, een bottom-upbeweging voor de nieuwe werelddoelen.

Het Nationaal Monumentencongres 2023 in Veenhuizen

► Willemstad Gouden Tientje

Koning Willem-Alexander heeft het eerste Willemstad Gouden Tientje geslagen. De herdenkingsmunt is ontworpen door Cleo Maxime de Brabander en wordt geslagen in opdracht van het Ministerie van Financiën. Het Willemstad Vijfje is verkrijgbaar via de Koninklijke Nederlandse Munt.

Het Willemstad Vijfje is onderdeel van de serie UNESCO Werelderfgoed van het Koninkrijk. De voorzijde van de munt toont Koning Willem-Alexander. Op de achtergrond staat de Koningin Julianabrug in Willemstad afgebeeld. De vier sterren aan de bovenkant van de voorzijde staan symbool voor de vier landen die samen het Koninkrijk der Nederlanden vormen: Curaçao, Aruba, Sint Maarten en Nederland. De keerzijde bevat een stadsgezicht met alle vier de wijken die onderdeel zijn van het UNESCO Werelderfgoed: Punda, Otrobanda, Scharloo en Pietermaai. Er zijn verschillende belangrijke monumenten op de munt te ontdekken.

Koning Willem-Alexander heeft het eerste Willemstad Gouden Tientje geslagen

► Fietsen & Wandelen

Fietsnetwerk

In 2023 is samengewerkt met Fietsnetwerk.nl.

Fiets- en Wandelbeurs

In het weekend van 17, 18 en 19 februari vond de Fiets- en Wandelbeurs in Gent plaats en op 24, 25 en 26 februari in Utrecht. De stand op de beurs werd net als in voorgaande jaren georganiseerd door de Stichting Werelderfgoed Nederland. In de stand werden de mooiste routes en tips om het Werelderfgoed in ons Koninkrijk te ontdekken verzameld. Ook werden de Werelderfgoedwandelingen van Trage Tochten gepresenteerd en elf nieuwe Fietsroutes.

Werelderfgoedwandelingen

In 2022 is een nieuwe samenwerking gestart met Trage Tochten. Deze samenwerking liep door in 2023. Heel 2023 waren de wandelingen, ontwikkeld voor ieder Werelderfgoed, gratis te downloaden. In totaal zijn dertien Werelderfgoedwandelingen ontwikkeld en gepubliceerd.

[FIETSRUTES](#) | [FIETSAPP](#) | [FIETSNIEUWS](#)

Gratis magazine | UNESCO Werelderfgoed op de fiets

Weet jij welke Werelderfgoederen we in Nederland hebben? Samen met [Stichting Werelderfgoed](#) maakten we voor elk erfgoed een eigen fietsroute, ideaal om in één dag te ontdekken. Je vindt de routes in het gratis digitale magazine van Werelderfgoed.

Meer informatie of een plattegrond met alle routes? Stichting Werelderfgoed staat (over)morgen op de Fiets- en Wandelbeurs in Utrecht. Foto: ©Miranda Drenth

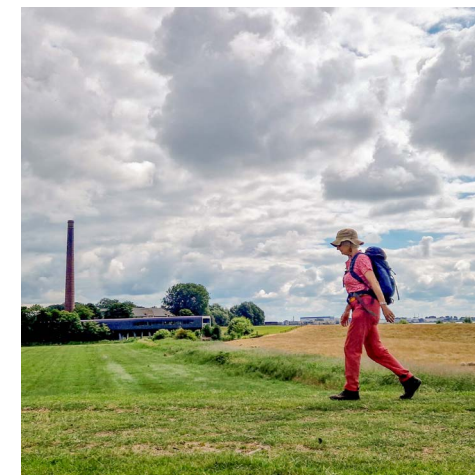

[Download magazine](#)

De nieuwsbrief van Fietsnetwerk.nl

De Fiets- en Wandelbeurs in Gent

Werelderfgoedwandelingen door Trage Tochten

► Free Publicity magazines

Op weg in de provincie

In 'Op weg in de provincie' hebben we een artikel mogen aanleveren over de inschrijving van het Eise Eisinga Planetarium. Daarnaast hebben we voor verschillende verspreidingsregio's Werelderfgoed kunnen uitlichten.

Monumentaal Magazine

In 2023 is de samenwerking met Monumentaal Magazine voortgezet. Monumentaal is een veelzijdig magazine over cultureel erfgoed in Nederland en Vlaanderen. Er werd hierin onder andere bericht over de plaatsing van het Eise Eisinga Planetarium op de Werelderfgoedlijst.

Hollands Glorie

In Hollands Glorie werd ruim aandacht besteed aan de Werelderfgoedwandelingen. Hollands Glorie pakte in 2022 uit met zes wandelingen, in 2023 was er een follow-up met de zes andere wandeltochten.

Het zonnestelsel in de woonkamer
Eise Eisinga Planetarium

Aan het plafond van de woonkamer van een prachtig grachtenhuis in Franeker bevindt zich het oudste nog werkende planetarium ter wereld. Dit nauwkeurig bewegend model van het zonnestelsel werd tussen 1771 en 1781 gebouwd door de Friese wolkammer Eise Eisinga. Sterrenkunde was slechts zijn hobby. Zo berekende hij tientallen zons- en maansverduisteringen en ontwierp zonnewijzers.

Eisinga heeft het zonnestel 5000 mijljaar keer moeten verkleinen om het passend in zijn woonkamer te krijgen. Dat betekent dat 1 mm plafond overeenkomt met 2 miljoen kilometer in werkelijkheid.

Tot op de dag van vandaag toont het Planetarium de actuele stand van de planeten. De planeten van het Planetarium bewegen namelijk in dezelfde tijd rond de zon als de echte planeten. Mercurius bijvoorbeeld in 88 dagen, de aarde in een jaar en Saturnus zelfs in meer dan 29 jaar!

Daarnaast maakte Eise verschillende wijzerplaten die informatie geven over de datum, de dag van de week, het jaartal, de opkomst- en ondergangstijden van de zon en de maan, de schijfgestalten van de maan etc.

Zelfs elke zons- en maansverduistering die optreedt is in het Planetarium zichtbaar.

Het planetarium loopt door middel van een indrukwekkend raderwerk van houten hoepels en schijven, met 6.000 handgetmede spijkers als tanden. Een slingerklok en negen gewichten drijven dit geheel aan.

Naast de planetariumkamer is tevens de voormalige wolkammer van Eisinga te bekijken en kun je via touchscreens door de handschriften van Eisinga bladeren. In de expositie 'De eruuw van Eisinga' kun je kennismaken met zijn tijdgenoten. Ook wordt er aandacht besteed aan de moderne sterrenkunde. In de filmzaal wordt doorlopend een documentaire over het leven en werk van Eise Eisinga getoond.

Sinds september 2023 staat het Eise Eisinga Planetarium op de UNESCO Werelderfgoedlijst.

unesco Werelderfgoed

museum kids

Voor tijdelijke tentoonstellingen kan een toonzaal gelden. museumkaart.nl

Aandacht voor UNESCO Werelderfgoed in 'Op weg in de provincie'

Magazine MONUMENTAAL zet focus op werelderfgoed

Paul de Gram
okt 23

Het oktobernummer 2023 van magazine MONUMENTAAL, dat vanaf vrijdag 27 oktober verkrijgbaar is, zet de focus op werelderfgoed. Niet verwonderlijk, want het prachtige Eise Eisinga Planetarium te Franeker belandde onlangs volkomen terecht op UNESCO's Werelderfgoedlijst, evenals de Jodensavanne ten zuiden van Paramaribo.

Vermelding in de nieuwsbrief van Monumentaal Magazine

► Educatie

Meerjarenplan Educatie

In 2023 is een Meerjarenplan Educatie Werelderfgoed Nederland 2024-2030 tot stand gekomen, dat eind 2023 in uitvoering is genomen. Het plan is opgesteld samen met educatiebetrokkenen van de dertien Werelderfgoeden in het Koninkrijk der Nederlanden alsmede onderwijsprofessionals, het landelijk kenniscentrum leerplanontwikkeling SLO en de Nederlandse Unesco Commissie. We hebben verschillende meedenksessies georganiseerd en gezorgd voor aansluiting bij recente curriculumontwikkeling. We zetten zo de komende jaren als stichting in op meer educatie, onder andere door meer samen te werken met de Nederlandse Unesco Commissie. Burgerschap is een grote opgave voor scholen. Werelderfgoed kan een grotere meerwaarde zijn voor burgerschapsonderwijs. Het heeft een passende aansluiting op hedendaagse thema's als meerstemmigheid, inclusie en de klimaatverandering.

Het Meerjarenplan Educatie 2024-2030 biedt een leidraad voor educatiemedewerkers, betrokken bij Stichting Werelderfgoed Nederland, om werkzaamheden op te zetten en uit te voeren, en om alle overige betrokkenen te informeren over de educatieve toekomstplannen van de stichting.

Door middel van samenwerking met onderwijs, culturele organisaties, erfgoedprofessionals en overheden draagt het Meerjarenplan Educatie van Stichting Werelderfgoed Nederland bij aan het behoud van UNESCO Werelderfgoed voor toekomstige generaties. Werelderfgoed in het onderwijs is immers investeren in de toekomst.

Eerste educatiemiddag ter voorbereiding voor het uitwerken van de educatiestrategie, die plaatsvond in het Centraal Museum in Utrecht op 7 september 2023

Meerjarenplan Educatie 2024-2030

CED-groep Nieuwsbegrip

Nieuwsbegrip is een methode voor begrijpend lezen voor het onderwijs, die zicht baseert op onderwerpen uit de actualiteit. Ruim 6000 scholen maken gebruik van Nieuwsbegrip. De redactie maakt wekelijks een informatieve tekst met opdrachten op verschillende niveaus. In de week van 25 september was het onderwerp: 'Eise Eisinga Planetarium in Franeker is uitgeroepen tot Werelderfgoed'.

Leerlingen gaan niet alleen aan de slag met een informatieve tekst, ze lezen ook een 'andere tekstsoort' met aanvullende informatie. Deze week zochten leerlingen naar informatie op een website. Groep 4 t/m 8 van het basisonderwijs en de 1^e en 2^e klas van het voortgezet onderwijs maakten hierbij gebruik van werelderfgoed.nl. Dit resulteerde in 20.000 unieke websitebezoekers!

Nieuwsbegrip is bij CED-Groep.

25 september 2023 · Rotterdam · 🌐

In 1774 voorspelde een dominee in Friesland dat de planeten met elkaar zouden botsen en de wereld zou vergaan. Daar geloofde ene Eise Eisinga niets van. Daarom bouwde hij in zijn woonkamer het zonnestelsel na. Dit planetarium staat sinds vorige week op de Werelderfgoedlijst. Het is het oudst werkende planetarium ter wereld. Leerlingen lezen er meer over in de Nieuwsbegripte tekst van deze week! 🤖👁️

[📷 ANP: Jillmer Postma]

[#niewsbegrip](#) [#leesonderwijs](#) [#cedgroep](#) [#hetlezenwaard](#) #o... [Meer weergeven](#)

Het Facebookbericht dat CED-groep verspreidde

CKV Gids

Docenten Cultuureducatie kunnen educatiemiddelen van de stichting beter vinden door een advertorial in de CKV Gids, die ieder jaar in oktober verschijnt als papieren gids. Deze gids wordt verzonden naar de CKV-secties van alle scholen in het voortgezet onderwijs en relevante MBO- en HBO opleidingen.

DOE MEE met UNESCO WERELDERFGOED in het ONDERWIJS

Waar ben
jij als
docent naar
op zoek?

HOE GEBRUIK JIJ WERELDERFGOED IN JE ONDERWIJS? IEDER WERELDERFGOED HEEFT EIGEN ONDERWIJSPROJECTEN EN ER IS OVERKOEPELEND LESMATERIAAL. HOE EN WAAROM GEBRUIK JE DEZE MATERIALEN JE LESSEN OVER BIJVOORBEELD BURGERSCHAP, DANS, GESCHIEDENIS, NATUUR, ECONOMIE, RELIGIE, TAAL, KUNST OF CULTUUR. LAAT HET ONS WETEN!

DE E VAN UNESCO STAAT VOOR EDUCATIE

De basisgedachte van het werk van UNESCO is vrede creëren in de hoofden van mensen. Het draait daarbij om: respect, begrip, leren van en met elkaar over interculturele diversiteit en hoe je verschillen kunt overbruggen. Educatie speelt daarbij een sleutelrol.

OVERKOEPELEND LESMATERIAAL

Het lesmateriaal en de hierbij aansluitende serie van Het Klokhuis over Werelderfgoed zijn speciaal ontwikkeld voor leerlingen van 10 tot 15 jaar. Het pakket is vrij toegankelijk en bestaat uit kant en klare lessen met opdrachten voor leerlingen en een handleiding voor leraren. Graag horen we vanuit lerarenperspectief wat werkbaar, wenselijk of verder nog nodig is. Gebruik je deze leermiddelen al, wat zijn je ervaringen, hoe werkt dit in de praktijk? Misschien maak je zelf lessen of lesmateriaal, ook dan horen we het graag. Doe mee met UNESCO Werelderfgoed Nederland en stuur je ideeën en bevindingen naar educatie@werelderfgoed.nl.

WERELDERFGOED QUIZ

Werelderfgoed is een (natuur)gebied of gebouw dat uniek en onvervangbaar is in de wereld. Het is van iedereen ter wereld, ongeacht het grondgebied waarop dit zich bevindt. In het Koninkrijk der Nederlanden bevinden zich op dit moment twaalf Werelderfgoederen, kennen jij en je leerlingen ze allemaal? Test je kennis met de Werelderfgoed quiz via www.werelderfgoed.nl.

NHL Challenge

Zes internationale studenten van het MILTEM-programma aan de NHL Stenden University of Applied Sciences kregen de opdracht van Stichting Werelderfgoed Nederland om aan een uitdaging te werken voor het vak 'Hedendaagse vraagstukken in erfgoed'. Ze moesten aanbevelingen doen over hoe Nederlandse Werelderfgoedlocaties, zoals Kinderdijk, De Van Nellefabriek en de Waddenzee, beter kunnen aansluiten bij hedendaagse debatten over kolonialisme. De voorstellen omvatten onder andere rondleidingen, campagnes en ervaringen, met een nadruk op lokale betrokkenheid en samenwerking. De ontwikkelde publicatie *'What hidden history of Dutch colonisation can be found at a World Heritage site? Connecting our past and present to create our shared future.'* dient als input voor erfgoedrepresentatie in Nederland die rekening houdt met en de (verborgen) koloniale geschiedenis vertegenwoordigt. Het is echter geen allesomvattend overzicht en beoogt geen generieke aanpak. Het partnerschap omvat Stichting Werelderfgoed Nederland, NHL Stenden en vertegenwoordigers van betrokken erfgoedsites. De betrokken studenten zijn Marie Wehm, Daniela Csontosová, Txell Lago Doblas, Agostina Lavagnino, Rina Akter en Ahmed Alkhalifa.

Deelnemende studenten aan de NHL Challenge

Koloniën van Weldadigheid in Canon van Nederland

De Koloniën van Weldadigheid zijn in 2023 toegetreden tot het netwerk van de Canon van Nederland. In het Canonnetwerk werken musea en erfgoedinstellingen samen om de Nederlandse geschiedenis voor het voetlicht te brengen. De historische locaties in Frederiksoord-Wilhelminaord en Veenhuizen van de Nederlandse Koloniën van Weldadigheid zijn als sleutelstuk opgenomen en vertellen een verhaal bij het venster Koning Willem I. De toetreding tot de Canon van Nederland vond plaats door middel van het onthullen van een bordje in Museum de Proefkolonie. Gedeputeerde Nelleke Vedelaar (provincie Drenthe) deed dit samen met een leerling van de OBS de Kievitshoek in Wilhelminaord.

Toetreding Koloniën van Weldadigheid tot het Canonnetwerk

Frederiksoord (Koloniën van Weldadigheid)

2. Kennisverwerving en kennisdeling

Doelen

1. Professionalisering door kennis over vereisten die door UNESCO aan een Werelderfgoed worden gesteld te verspreiden en daarmee naleving van de UNESCO-eisen te bevorderen.
2. Evalueren en actualiseren Strategisch Plan Stichting Werelderfgoed Nederland.
3. Meten wat het bereik en de impact van de activiteiten van de Stichting Werelderfgoed Nederland is.
4. Positioneren stichting in het (inter-)nationale veld van UNESCO Werelderfgoed.

Resultaten

Stichting Werelderfgoed Nederland organiseert twee maal per jaar kennisbijeenkomsten over onderwerpen die het Werelderfgoed in Nederland raken. Het idee hierachter is dat betrokkenen bij Werelderfgoed (of toekomstige Werelderfgoederen) aan de hand van een specifiek onderwerp informatie hierover en kennis met elkaar delen.

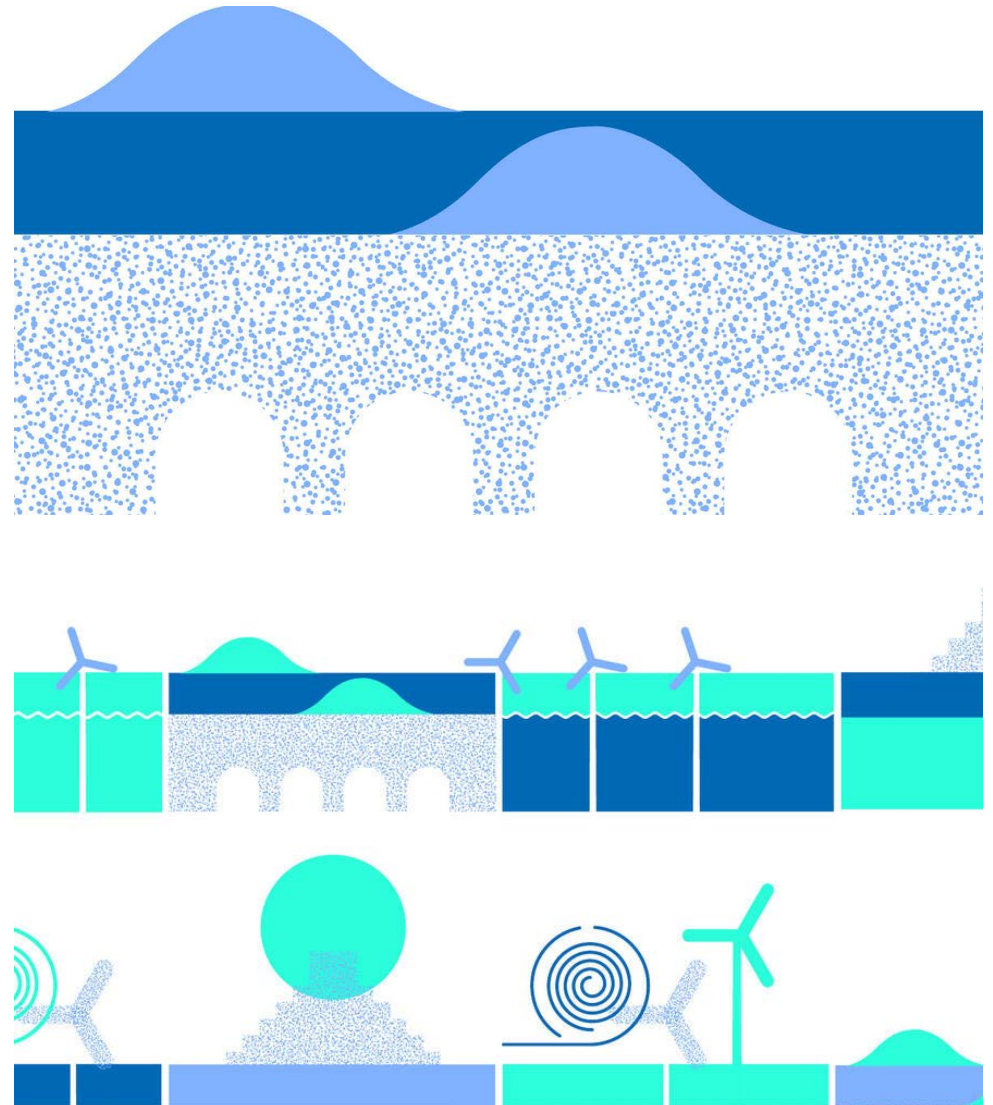
Kennisdelingsbijeenkomst op Texel

► Kennisdelingsessie Guidance voor windenergie

In het voorjaar van 2023 presenteerde UNESCO de 'Guidance for Wind Energy Projects in a World Heritage Context'. In de kennisdelingsessie op 4 juli 2023, die digitaal plaatsvond, gaf Lodewijk van Roij van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed toelichting op de Guidance. Loes van der Vegt van het adviesbureau Land-ID ging in op de Nederlandse praktijk. Afsluitend vond er een discussieronde plaats over de toepasbaarheid van de Guidance voor het Werelderfgoed in het Koninkrijk.

► Kennisdelingsessie Doorvoeren collectief verhaal in signing, souvenirs en horeca bezoekerscentra

Aansluitend op het programmateam van 5 oktober 2023 vond een kennisdelingsessie met als thema Souvenirs in combinatie met een kennisdelingsessie over het doorvoeren van het collectief verhaal in signing, souvenirs en horeca van bezoekerscentrum plaats op Texel. Er werd een bezoek gebracht aan Ecomare, waarbij een voorbereidingsopdracht werd gedaan, en een bezoek aan Museum Kaap Skil. Carlijn Leenders en Elizabeth Stoit leidden een werksessie aan de hand van het collectief verhaal van Stichting Werelderfgoed Nederland. Verder werd het concept Educatieplan besproken. Ook kreeg het Tourism Research Project van NHL Stenden, 'Verduurzaming Souvenirs', uitgebreid aandacht.

► Meerjarenbeleidsplan 2024-2030 opgesteld

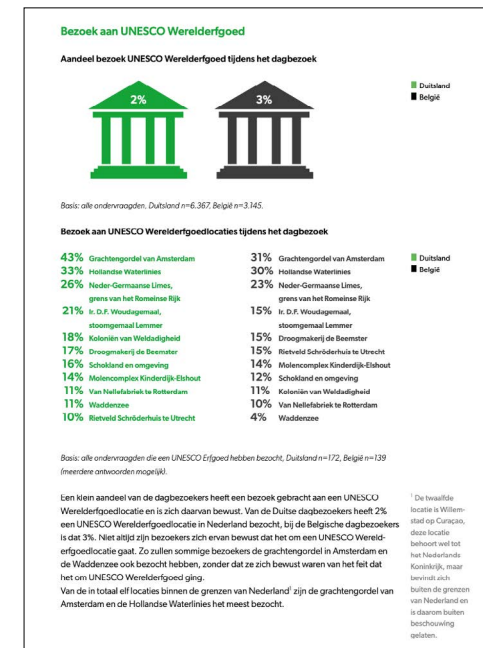
De werkgroep Strategie & Beleid heeft de aanzet gegeven tot het opstellen van het Meerjarenbeleidsplan 2024-2030, 'Verleden verbinden, toekomst verankeren. UNESCO Werelderfgoed in de hedendaagse samenleving'. In het Meerjarenbeleidsplan zijn de doelen en subdoelen beschreven waar de Stichting in beleidsperiode 2024-2030 aan werkt. Deze doelen zijn vertaald naar concrete activiteiten. Daarnaast wordt in het plan ingegaan op de kansen en uitdagingen voor de stichting, en de missie, visie en positionering. Ook is in het plan een evaluatie van de afgelopen jaren opgenomen. Er is een strategiebijeenkomst georganiseerd om te discussiëren over de werkversie. Deze input is meegenomen en verwerkt in het uiteindelijke resultaat.

► Impactmeting

Het NBTC, het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen, heeft een grootschalig onderzoek naar inkomend dag- en verblijfsbezoek in 2023 afgerond en gepresenteerd, onder de titel: 'Internationaal bezoek in beeld. Alles wat je wilt weten over dag- en verblijfsbezoek in Nederland'. Vanwege corona heeft dit onderzoek vertraging opgelopen. Aan de hand van cijfers geeft dit rapport inzicht in de kansen die er liggen rondom dag- en verblijfsbezoek. In het rapport zijn ook cijfers opgenomen rondom bezoeken aan Werelderfgoed.

Meerjarenbeleidsplan 2024-2030

Een pagina uit het NBTC-rapport, die inzoomt op UNESCO Werelderfgoed

► Andere metingen

Verder zijn er in 2023 op kleine schaal verschillende enquêtes uitgevoerd:

- Direct na afloop van het Jongeren event UNESCO Werelderfgoed & Klimaat is een evaluerende enquête afgenomen onder de bezoekers van het event. Het event werd gemiddeld gewaardeerd met een 7,9.
- Als onderdeel van het extra project 'Collectief verhaal' zijn twee enquêtes afgenomen. Een richtte zich op het programmateam en andere direct betrokkenen, om de eerste contouren van het collectieve verhaal te toetsen. De andere enquête is gehouden onder jongeren en uitgezet in een aantal klassen op een middelbare school en HBO. Ook de UNESCO Jongerencommissie heeft deze enquête voor ons doorgezet.

► Europees Netwerk

Op uitnodiging van het European Network of World Heritage Associations (EWHA) heeft de Stichting deelgenomen aan een bijeenkomst in Duitsland. Het EWHA is een Europees samenwerkingsverband tussen alle landelijke Werelderfgoedstichtingen. Doel van het EWHA is vooral kennisdeling tussen de landen, internationale samenwerking tussen de sitemanagers vergemakkelijken en een centraal aanspreekpunt zijn voor het UNESCO World Heritage Centre. Aan het netwerk nemen de volgende landen deel: Duitsland, IJsland, Zweden, Noorwegen, Frankrijk, Spanje, Slovenië, Zwitserland, Italië, Engeland, Finland en Portugal.

Bijeenkomst European Network of World Heritage Associations (EWHA)

3. Relatiebeheer en belangenbehartiging

Doelen

1. Belangenbehartiging en ondersteuning bij de duurzame instandhouding.
2. Uitbouwen en onderhouden van het netwerk en het werken aan slimme allianties.

Resultaat

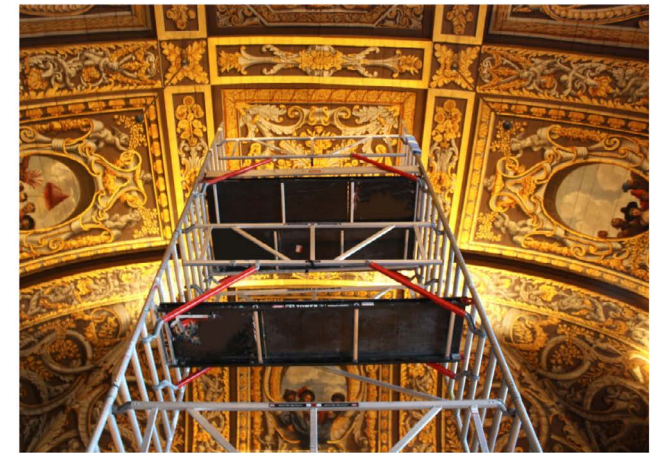
Voor dit doel is er op diverse manieren ondersteuning geleverd aan het UNESCO Werelderfgoed in het Koninkrijk. Er zijn gesprekken gevoerd ten behoeve van relatiebeheer en belangenbehartiging in het Werelderfgoedveld. De diverse gesprekken zijn onder andere gevoerd met NHL Stenden, NTR, NBTC, Nederland Monumentenland en verschillende off- en online mediaplatformen. Dit met het oog op werken aan slimme allianties, potentiële samenwerkingspartners.

OMDfotowedstrijd

In 2023 werd voor het eerst de Open Monumentendag Fotowedstrijd gelanceerd, waarbij elke hobbyfotograaf zijn of haar mooiste Open Monumentendag foto kon insturen en hiermee geweldige prijzen kon winnen.

Winnaar 2023

Alfred van Holsteijn

Fotowedstrijd van Open Monumentendag

4. Beheer en onderhoud

Doel

Controle en onderhoud van technische apparatuur in de Exhibits.

Resultaat

Er is in 2023 onderhoud uitgevoerd aan de Exhibits, zodat deze interactieve expositie afgelopen jaar in goede staat van onderhoud was en ingezet kon worden voor de promotie van het collectieve UNESCO Werelderfgoed.

De Exhibit met het nieuwe UNESCO-logo

5. Project Collectief verhaal

De Merkgids wordt in 2024 aangevuld met een marketingtoolkit, waarmee het verhaal en de merkstrategie ook daadwerkelijk uitgedragen kan worden.

Doel

Het formuleren van een sterk collectief verhaal voor het Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden ten behoeve van de collectieve promotie, dat past bij de idealen van UNESCO en aansluit bij de criteria voor gebruik van het label Werelderfgoed. Het is daarbij belangrijk dat de afzonderlijke Werelderfgoederen een vertaalslag kunnen maken van dit verhaal naar hun eigen locatie.

Resultaat

Met alle sites, Stichting Werelderfgoed Nederland, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Nederlandse Unesco Commissie, is het collectieve (merk)verhaal op papier gezet. De Unesco Jongerencommissie en het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen zijn ook betrokken geweest. Deze brede samenwerking heeft geresulteerd in de Merkgids UNESCO Werelderfgoed Nederland. Aan de hand van deze gids kan helder worden gecommuniceerd naar publiek van alle leeftijden, zowel in communicatie als in educatie; op een eenvoudige en eenduidige manier.

De gids gaat allereerst in op wat het collectieve verhaal inhoudt. In het eerste deel wordt verteld over de positionering van Stichting Werelderfgoed Nederland, de kernwaarden, onze belofte en merkverhaal.

Merkgids UNESCO Werelderfgoed

In het tweede deel wordt ingegaan op de toepassing van het collectieve verhaal in de praktijk. Voor Stichting Werelderfgoed Nederland is dit collectieve (merk)verhaal vaak het uitgangspunt, maar voor de individuele sites zit dat vaak anders in elkaar. Zij communiceren meestal vanuit hun eigen merk (site), maar willen daarnaast wel op een eenduidige manier vertellen wat UNESCO Werelderfgoed inhoudt. Hoe ga je daar mee om en waar houd je rekening mee? Dat wordt in het tweede deel verteld. Ook wordt in de gids ingegaan op logogebruik en hoe je UNESCO Werelderfgoed kan toepassen in producten.

De Merkgids UNESCO Werelderfgoed is tot stand gekomen dankzij een financiële bijdrage van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

MERKARCHITECTUUR

Gelaagdheid van merken en verhalen

We hebben te maken met verschillende merken met elk hun eigen verhaal. Die zijn allemaal onderdeel van de beleving van UNESCO Werelderfgoed. Eigenlijk bestaat dat verhaal uit verschillende lagen:

Werelderfgoedsite op één plek
Er zijn werelderfgoedsites die bestaan uit één plek, zoals het Rietveld Schröderhuis, de Van Nellefabriek of het Ir. D.F. Woudagemaal. Dit staat weergegeven in figuur 2.

Werelderfgoedsite op meerdere plekken
Ook zijn er werelderfgoedsites die een gebied behelzen waarin meerdere plekken of gebouwen samen een werelderfgoedsite vormen en beleefbaar maken. Denk bijvoorbeeld aan Schokland en omgeving met museum en wandel- en fietsroutes, de Koloniën van Weldadigheid met meerdere gebieden en bezoekerscentra, de Waddenzee met meerdere bezoekbare plekken, of Willemstad waar je zowel de haven als het historische centrum kunt bezoeken. Dit staat weergegeven in figuur 3.

Soms is daarnaast nog sprake van andere tussenlagen van gebiedsmerken van waaruit ook verhalen worden verteld. Denk bijvoorbeeld aan de Hollandse Waterlinies die bestaat uit de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam. Een fort kan ook liggen in een gebied van bijvoorbeeld Staatsbosbeheer, en nog onderdeel zijn van een toeristische streek met een eigen merk. Er zijn dus veel verschillende lagen van merken die elk hun eigen verhaal willen overbrengen. Ten slotte maken alle werelderfgoedsites onderdeel uit van de laag van het merk UNESCO Werelderfgoed en het collectieve verhaal. Dat is op haar beurt weer onderdeel van het bredere UNESCO verhaal, dat naast werelderfgoed, ook andere conventies omvat.

Figuur 2: Werelderfgoedsite die bestaat uit één plek

Figuur 3: Werelderfgoedsite die bestaat uit meerdere plekken

19

Gedeelte uit de Merkgids over de gelaagdheid van merken en verhalen

6. Organisatie en overleggen

► Bestuur

Het bestuur bestaat uit alle siteholders van Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden. Luzette Kroon, dijkgraaf van het Wetterskip Fryslan en siteholder voor het UNESCO Werelderfgoed Ir. D.F. Woudagemaal is per 1 januari 2023 onze interne voorzitter. In 2024 hebben verschillende wisselingen binnen het bestuur plaatsgevonden, voornamelijk als gevolg van opvolging in het siteholderschap per Werelderfgoed.

► Programmteam

Het programmteam bestond in 2023 uit programmamanager Debby Davidse, projectmedewerker publieksaspecten Petra Gout en vertegenwoordigers van elk Werelderfgoed. Voor Petra was het haar laatste jaar als projectmedewerker. Haar taken zijn per december 2023 overgenomen door Bas Visscher. Anja Sinnige is aangetrokken om het educatieplan uit te voeren.

► Overleggen

Vergaderingen van Algemeen Bestuur (AB)

17 maart (afscheid Boris van der Ham en delegatie Willemstad Curaçao)

11 mei (online)

3 november (Lichtwachterswoning UNESCO Werelderfgoed Schokland)

Vergaderingen van Programmteam

13 januari Waterliniemuseum

19 april online

7 juni online

5 oktober (gecombineerd met kennisdelingsessie)

Voorzitter Luzette Kroon tijdens de plaatsing van het Eise Eisinga Planetarium op de UNESCO Werelderfgoedlijst

Ir. D.F. Woudagemaal

7. Uitgelicht

► Eise Eisinga Planetarium Werelderfgoed

NOS Nieuws v Sport v Live Programma's

NOS Nieuws • Dinsdag 19 september, 10:56 • Aangepast dinsdag 19 september, 12:23

Eise Eisinga Planetarium in Franeker uitgeroepen tot werelderfgoed

Het Eise Eisinga Planetarium in Franeker is door Unesco uitgeroepen tot werelderfgoed. Het eeuwenoude planetarium is het oudst werkende ter wereld en een populaire trekpleister.

De Friese wolfabrikant en zakenman Eise Eisinga bouwde het planetarium

Website NOS, 19 september 2023

Omrop Fryslân

Thuis Nieuws Sport Cultuur TV Radio Podcasts Dossiers

Twintig jaar volharden: zo werd Planetarium een Werelderfgoed

Sian Wierda 19 september 2023, 23:00 • 6 minuten leestijd

De klokgevel van het Planetarium in Franeker © Omrop Fryslân

Het was een kwestie van de lange adem. Al met al heeft het twintig jaar geduurd voordat het Eise Eisinga Planetarium echt UNESCO Werelderfgoed werd. Jaar op jaar kwam de status een stapje dichterbij.

Het was een proces met horten en stoten, waar het Planetarium hart en ziel in heeft gestoken. Adrie Warmenhoven is sinds april 2001 directeur in Franeker. Onder zijn bewind ontstond het idee om het Planetarium voor te dragen als Werelderfgoed.

Tips van de redactie

Het vuur aansteken voor het Fries: het begint bij bewustwording

Laatste nieuws

Suzan Boringa verhuisde naar Duitsland: "Hier word je tien jaar jonger"

Website Omrop Fryslân, 19 september 2023

Eise Eisinga Planetarium Werelderfgoed

RTLnieuws

4 ° 122 km 7 OV

Model van zonnestelsel

Unesco roept Eisinga's planetarium uit tot werelderfgoed

19 september 2023 12:17 • Aangepast 19 september 2023 12:17

Het model van de zon met de 6 planeten die eromheen draaien, werkt nog steeds.

Het planetarium van Eise Eisinga in het Friese Franeker is uitgeroepen tot werelderfgoed. De VN-organisatie Unesco heeft het model van het zonnestelsel op de prestigieuze lijst gezet.

Eise Eisinga (1744-1828) was een ondernemer die zich in zijn vrije tijd bezighield met sterrenkunde. Tussen 1774 en 1781 bouwde hij in het plafond van zijn

Net binnen

- 09:24 MH17-dader Girkin veroordeeld voor kritiek op Poetin
- 09:22 De BLVD Podcast #56: Een hijger aan de lijn en Hollandse toestanden in MAFS
- 09:05 **VIDEO** Vuurzee in beeld: pand Amsterdamse voetbalclub gaat in vlammen op
- 08:55 Alec Baldwin vraagt om spoedig proces in zaak rond schietincident
- 08:32 Golden State Warriors bewijst overleden coach eer met zege

Meer nieuws

Website RTL Nieuws, 19 september 2023

deVolkskrant

Voorpagina Columns Topverhalen vandaag Cartoons Opinie Cultuur & Media Podcasts Foto Puzzels

NIEUWS

Dertiende Nederlandse werelderfgoed is een feit: Eisinga's planetarium in Franeker

Het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium in Franeker staat voortaan op de Werelderfgoedlijst van Unesco. Dat is dinsdagochtend besloten door het World Heritage Committee, tijdens een vergadering in het Saoedische Riyad. Het planetarium bestaat al 242 jaar.

Govert Schilling 19 september 2023, 10:58

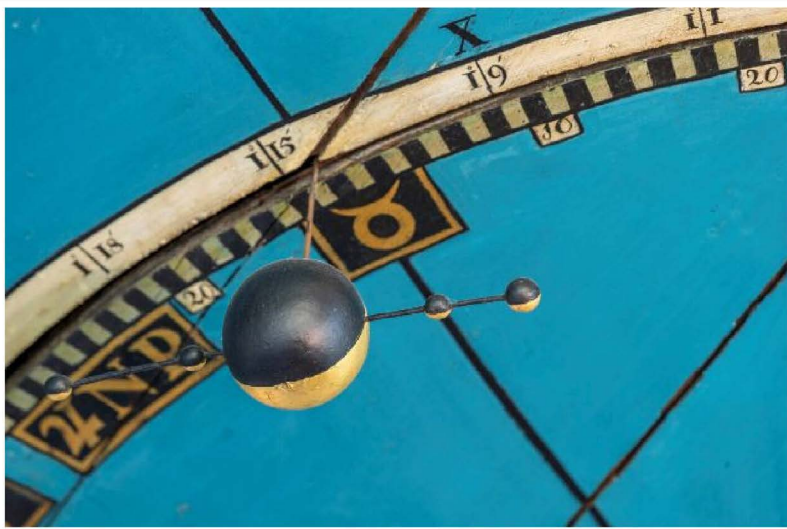
Website de Volkskrant, 19 september 2023

► Eise Eisinga Planetarium Werelderfgoed

The Royal Eise-Eisinga Planetarium, Franeker

The Netherlands

The Royal Eise-Eisinga Planetarium in Franeker has become a UNESCO World Heritage Site.

The Planetarium, the 12th UNESCO site in The Netherlands, is the oldest functioning planetarium in the world.

Between 1774 and 1781, the Dutch amateur astronomer Eise Eisinga built a movable model of the solar system.

To make it fit in his living room, Eisinga, who earned his living in the textile trade as a wool comb, used a scale of 1:1,000,000,000: one millimetre to one million kilometres.

The model is still in its original state and is open to the public all year round.

The Dutch World Heritage Sites

- Lower Germanic Limes
- Dutch Water Conservation Line

- Colonies of Mercy in Drenthe and Friesland
- Van Nelle Factory in Rotterdam
- Wadden Sea
- Rietveld-Schröder House in Utrecht
- Beemster polder
- Woudagemaal steam pumping station near Lemmer in Friesland
- Schokland nature reserve
- Noordoostpolder in Flevoland province
- the canals of Amsterdam and, the windmills of Kinderdijk-Eijsdout.

The Kingdom of the Netherlands includes another UNESCO site, the historic centre of Willemstad on Curaçao, an autonomous country within the Kingdom.

(Image credit : Netherlands World Heritage Foundation Eise Eisinga Planetarium)

- www.eisinga-planetarium.nl/en/, www.holland.com and www.whc.unesco.org/en/list/
- Simone Sagi at ssagi@holland.com

Website The International Travel Writers Alliance, 2 oktober 2023

Staff Blog

[Africa](#) [Asia](#) [Caribbean](#) [Europe](#) [Latin America](#) [Middle East](#) [North America](#) [Oceania](#)

Two European countries now boast a longer list of [UNESCO World Heritage sites](#) with the addition of five historic Viking-age ring fortresses in Denmark and a planetarium in Friesland, the Netherlands.

[/ DENMARK](#) [/ EUROPE](#)
[/ DESTINATIONS](#) [/ NETHERLANDS](#)

Newsletter

Get insider information and deals in your inbox!

SIGN UP

Website www.globaltravelerusa.com, 27 september 2023

► Eise Eisinga Planetarium Werelderfgoed

The screenshot shows a news article from Algemeen Dagblad. The main image is a photograph of the Eise Eisinga Planetarium in Franeker, featuring a large, ornate astronomical clock with Roman numerals and a central sun dial. The text of the article is as follows:

Planetarium Franeker hele weekend uitverkocht na toewijzing tot werelderfgoed

Het planetarium van Eise Eisinga in Franeker was zowel zaterdag als zondag uitverkocht na de Unesco-werelderfgoedstatus die het vorige

04:29 Waadhoeke: 91 ouders melden zich als gedupeerde van de toeslagenaffaire

24-01 Reliek van heilige Bernadette uit Lourdes maakt in april rondreis langs...

24-01 Waadhoeke loopt achter bij opkrabbetende woningprijzen: huils...

23-01 Friesland keerde 1,2 miljoen euro meer uit voor schade door vretende ganzen

23-01 23 personen krijgen stadionverbod na rellen bij stadion Cambuur

BEKIJK MEER ARTIKELEN

Bespaar nu op je energierekening!

Website Algemeen Dagblad, september 2023

► Nieuwe borden ANWB langs grote wegen

The screenshot shows a news article from Provincie Noord-Holland. The main image is a photograph of a new ANWB road sign for 'Hollandse Waterlinies', featuring a stylized illustration of a waterline fort and a bridge over a canal. The text of the article is as follows:

Nieuw naambord voor Hollandse Waterlinies

Het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies krijgt nieuwe naamborden langs de weg. De bekende bruine borden van de Stellingen van Amsterdam worden vervangen door borden met daarop de nieuwe naam 'Hollandse Waterlinies'.

Naamwijziging

De Stelling van Amsterdam staat op deze dag, 7 december, 27 jaar op de UNESCO Werelderfgoedlijst. In 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinies aan de erfgoedlijst toegevoegd. Vanaf dat moment gaan ze onder 1 naam als werelderfgoed verder: 'Hollandse Waterlinies'. Inmiddels zijn bijna alle borden langs de rijkswegen omgewisseld. In januari 2024 zijn de laatste oude borden langs de A9 aan de beurt.

Cultuur & Erfgoed

Meer over 'Cultuur & Erfgoed'

2023

- December 2023
- November 2023
- Oktober 2023
- September 2023
- Augustus 2023
- Juli 2023
- Juni 2023
- Mei 2023
- April 2023
- Maart 2023
- Februari 2023
- Januari 2023

Website Provincie Noord-Holland, september 2023

► Nieuwe borden ANWB langs grote wegen

Provincie Gelderland Zoeken Contact NL | EN | DE Lees voor

Actueel Snel naar de thema's Subsidies Vergunningen Kaarten & Cijfers

Home / Nieuws / Nieuwe Borden Langs Gelderse Wegen Voor Unesco Werelderfgoederen

Nieuwe borden langs Gelderse wegen voor UNESCO werelderfgoederen

Langs de Gelderse rijkswegen en provinciale wegen staan vanaf deze week nieuwe ANWB borden voor de Neder-Germaanse Limes en de Nieuwe Hollandse waterlinie. In Gelderland zijn er 5 nieuwe borden langs de A12, de A15, de A2 en de N322.

Gepubliceerd op: 11-december-2023

Uitnodiging aan reizigers

De Neder-Germaanse Limes, grens van het Romeinse Rijk, en de Hollandse Waterlinies zijn sinds 2021 UNESCO Werelderfgoed. De Nieuwe Hollandse Waterlinie is onderdeel van de Hollandse Waterlinies. De nieuwe toeristische verkeersborden staan in de regio's waar de Limes en de Hollandse Waterlinies liggen.

Website Provincie Gelderland, 11 december 2023

Koloniën nu ook zichtbaar op borden langs grote wegen

2 maart 2023, 15:21 • Regio

Deel dit artikel

Het gaat om bruin-witte gebiedsborden die verwijzen naar Unesco-werelderfgoed. Maatschappij van Weldadigheid

Wil jij werken voor sterke merken?

Net Binnen

09:04 ZAKELIJK NIEUWS Rabobank maakt verenigingen en stichtingen blij met een cheque

08:19 STAPHORST Grote Wens van IJhorst is bezig in vervulling te gaan

06:04 CULTUUR Film in tLam en tLam ontmoet in februari

07:55 IJZ NIEUWS LIVE | Bestelbus brandt uit in Nieuw-Amsterdam, fik bij Flink in Groningen en trekker in brand in Veendam

20:03 MEPPEL Meerderheid gemeenten houden nu geld over maar tekort na 2026 dreigt. Prestaties Steenwijkerland zorgelijk.

Website Meppeler Courant, 2 maart 2023

► Kinderdijk, diverse nieuwsitems

The screenshot shows the top navigation bar of the AD website with categories like NIEUWS, REGIO, SPORT, SHOW, PLAY, PODCAST, and PUZZEL. Below the navigation is a search bar and buttons for 'ABONNEREN' and 'INLOGGEN'. The main content area features a large image of a windmill at Kinderdijk. To the right of the image is a 'Klantenservice' button and a 'NET BINNEN' section with a list of news items. Below the list is a 'BEKIJK MEER ARTIKELEN' button. At the bottom of the page, there is a promotional banner for 'Bespaar nu op je energierekening!' and a 'MEEST GELEZEN' section with a small image of a man.

AD NIEUWS REGIO SPORT SHOW PLAY PODCAST PUZZEL Q ABONNEREN INLOGGEN

Wijzig Molenlanden ► Net Binnen 112 nieuws Van de lezer Uit-tips Eten en drinken Regiosport Aanbiedingen Vacatures

Klantenservice >

NET BINNEN

- 09:30 Zó gaan voetbalclub Nieuw-Lekkerland en omwonenden...
- 09:29 Gorinchem heeft derde minibos bij Anne Frankschoot
- 08:33 Crabbehoeve haalt opgelucht adem: buurthuis kan voorlopig blijven waar het zit
- 07:00 PREMIUM We zijn de kunst van het polderen een beetje verleerd
- 06:01 PREMIUM Mijn flat staat in de fik, wat nu? 'Blijf kalm en zorg dat je steutels altijd...

BEKIJK MEER ARTIKELEN

Bespaar nu op je energierekening!

Bekijk aanbod

welkom bij independer

MEEST GELEZEN

Nieuwe bestuurder Royal IHC verantwoordelijk voor werven en bouw nieuwe...

▲ De molens bij Kinderdijk staan op de Werelderfgoedlijst van Unesco. © Jacques van der Neut

Midzomerweek rond werelderfgoed in Kinderdijk

Stichting Werelderfgoed Kinderdijk viert dat de molens 25 jaar op de Unesco Werelderfgoedlijst staat. Vandaar dat ze er van 7 tot en met 10 juni een Midzomerweek hebben vol activiteiten.

Redactie Dordrecht 25-05-23, 09:34

Website Algemeen Dagblad, 25 mei 2023

Home > Actueel > Nieuws >

Toekomst voor het Werelderfgoed Kinderdijk vastgelegd in samenwerkingsafspraken

Nieuwsbericht | 05-04-2023 | 15:51

Op 5 april is de samenwerkingsovereenkomst Werelderfgoed Kinderdijk getekend. Het is het slotstuk van een proces waarin provincie Zuid-Holland, Waterschap Rivierenland, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Stichting Werelderfgoed Kinderdijk (SWEK) en de gemeenten Alblasserdam en Molenlanden hun samenwerking bevestigen.

In de overeenkomst beschrijven zij hun verantwoordelijkheid, belang en ambitie voor het molengebied Kinderdijk. De samenwerking richt zich erop het gebied hét voorbeeld te laten worden van modern erfgoedbeheer. Arco Bikker, wethouder Molenlanden: "Het ontwikkelen van de toeristische trekpleister gaat daarbij hand-in-hand met het verbeteren van de leefbaarheid, het behoud van de beleving en de versterking van het eigen karakter van het gebied." Ramon Pardo Kruidenier, wethouder Alblasserdam, vult aan: "Om ons woongebied leefbaar en het werelderfgoed bereikbaar te houden is goede samenwerking tussen alle partners noodzakelijk. Deze samenwerkingsovereenkomst geeft enkel het kader. De goede samenwerking gaan we waarmaken, daar heb ik veel vertrouwen in."

Website Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 5 april 2023

► Kinderdijk, diverse nieuwsitems

30 MAART 2023

De meerderheid van de bezoekers van het Werelderfgoed Kinderdijk komt uit Nederland

Het Werelderfgoed Kinderdijk blijft een populaire bestemming voor toeristen, zo blijkt uit de recente cijfers van 2022. Ongeveer 1 miljoen mensen bezochten het molengebied en ruim de helft van hen, namelijk 57 procent, waren afkomstig uit Nederland. Het feit dat zo'n groot deel van de bezoekers uit eigen land komt, onderstreept de aantrekkingskracht van dit unieke stukje Nederlandse geschiedenis.

Website De Erfgoedstem, 30 maart 2023

PRINT MEDIA
NEDERLANDS TOERISME
Ref: 29006 / NC2018339

KW Weekend

Date: 03-03-2023
Page: 38+39
Periodicity: Weekly
Journalist: Marijn Follebout

Circulation: 53559
Audience: 624774
Size: 783 cm²

WANDELEN

Daar bij die molens van Kinderdijk

Duizenden toeristen bezoeken jaarlijks de 21 molens van Kinderdijk vlak bij Rotterdam. De molens hielden 250 jaar lang de laaggelegen polder droog. Hun taak is nu overgenomen door een gemaal, maar de site blijft bijzonder indrukwekkend.

TEKST MARIJN FOLLEBOUT

Hier vloekt men niet! Tot nog niet zo lang geleden was het in Nieuw-Lekkerland (1) verboden te vlieken. Die Nederlanders... Je kan het zo gek niet bedenken. We stappen op het einde van de parking naar links op het fietspad. Iets verder passeren we knooppunt 38.

38 → 33 → 32 → 95 → 96 → 41 → 40 → 77:
WATERHOENTJES

Op de slootjes zwemmen sierlijke zwanen. We passeren de achterkant van genillimeterde tuintjes. Zo'n anderhalve kilometer verder gaan we rechts over een houten brugje en komen we in een privébosje dat de link is met de polders. De Alblasvaard was vroeger één grote moeraszone. Door het afgraven van veen zonk de polder alsmat dieper weg. Nu ligt die lager dan de zeespiegel, wat ook gevolgen heeft voor de waterhuishouding. Langs een grasdijk volgen we de brede

11X WERELDERFGOED

De Nederlandse Unesco-werelderfgoedfietsroute is 895,71 kilometer lang. Via 425 fietsknooppunten trap je langs elf werelderfgoed sites, van het Rietveld Schröderhuis tot de Waddenzee. Voor de passage door het Noordhollands Duinreservaat moet je over een duinkant beschikken.
www.werelderfgoed.nl

waterweg het Achterwaterschap. Dit lijkt wel een kraamkamer voor waterhoentjes, behoorlijke driftkickers als je het ons vraagt.

77 → 76 → 72 → 37: OUDSTE MOLEN

Halvervege een witte brug vlak bij de Kortlandse Molen moeten we over de leuning kruipen om rechts opnieuw de dijk te volgen langs wat op het eerste gezicht twee rivieren lijken. Dat komt omdat vroeger twee waterschappen, dat zijn besturen die zich bezighouden met de waterhuishouding, verantwoordelijk waren voor de Alblasvaard. Ze waren het niet eens hoe ze het water moesten afvoeren en besloten dan maar elk hun eigen kanaal te graven.

We benaderen de werelderfgoed site langs de achterkant. Geiten grazen onder de museummolen De Blokker (2). Deze 'wipwatermolen' dateert van 1630 en is de oudste van alle molens op de uitgestrekte site. Elke molen is nog bewoond door een molenaar. Tussen het riet komen we op de zogenoemde Middeldade. Het water komt samen in de Hoge Boezem (3), schitterende naam voor wat eigenlijk het centrale afwateringskanaal is maar de rivier de Lek.

37 → 71 → 70 → 39 → 38: PANORAMATERRAS
Komende uit de stilte en de rust van de polders is

► Open Monumentendag

The screenshot shows the top navigation bar of the Algemeen Dagblad website with categories like NIEUWS, REGIO, SPORT, SHOW, PLAY, PODCAST, and PUZZEL. The main article features a photo of Prof. mr. Pieter van Vollenhoven holding a glass orange. The headline reads 'Duizenden monumenten door heel Nederland openen deuren voor Open Monumentendag'. The sub-headline says 'Dit weekend openen ruim 5000 monumenten in Nederland hun deuren voor Open Monumentendag. Het thema dit jaar is 'Levend erfgoed'. „Dat staat voor de culturele gebruiken, tradities en ambachtelijke vaardigheden die mensen van huis uit hebben meegekregen en die zij op hun beurt weer doorgeven aan de volgende generatie”, aldus de organisatie.

Je bent niet (meer) ingelogd
Log in of maak binnen 1 minuut een gratis account aan

DIRECT INLOGGEN

GRATIS ACCOUNT AANMAKEN

NET BINNEN

- 08:52 Vluchtelingen naar leeg kantoor in Gronings dorp Midwolde
- 04:29 Groningen in top twintig gemeenten met meeste toelagenouders
- 24-01 Rutte hoopt als premier nog eens Groningen te bezoeken: 'We kunnen...
- 24-01 Vechtpartij bij asielopvang in Groningen
- 24-01 Voormalig hoogste militair Van den Breemen op 82-jarige leeftijd overleden

BEKIJK MEER ARTIKELEN

MEEST GELEZEN

- Aanvaller Rui Mendes maakt overstap van FC Emmen naar FC Groningen
- Rutte hoopt als premier nog eens Groningen te bezoeken: 'We kunnen...
- Vechtpartij bij asielopvang in Groningen

Regioedactie 09-09-23, 10:20

Website Algemeen Dagblad, 9 september 2023

► Veenhuizen 200 jaar

The screenshot shows the top navigation bar of the Nieuwe Ooststellingwerper website with categories like VOORPAGINA, OOSTERWOLDE, DORPEN, REGIO, SPORT, CULTUUR, UIT, WERKEN EN CARRIÈRE, ZAKELIJK NIEUWS, and DOSSIERS. The main article features a photo of a woman in a garden. The headline reads 'Unesco Werelderfgoed-dorp Veenhuizen bestaat 200 jaar. 'Dan wist je dat er weer een gevangene was ontsnapt''. The sub-headline says 'Stef Bekhuis • 19 april 2023, 20:03 • Regio'. The article text says 'Deel dit artikel' and includes social media sharing icons.

Nieuwe Ooststellingwerper

ABONNEREN
DIGITALE KRANT SERVICE

VOORPAGINA OOSTERWOLDE DORPEN REGIO SPORT CULTUUR UIT WERKEN EN CARRIÈRE ZAKELIJK NIEUWS DOSSIERS

ZOEKEN

Unesco Werelderfgoed-dorp Veenhuizen bestaat 200 jaar. 'Dan wist je dat er weer een gevangene was ontsnapt'

Stef Bekhuis • 19 april 2023, 20:03 • Regio

Deel dit artikel

BEDRECK
Rock je inbox en de wereld om je heen
Aanmelden

Net Binnen

- 16:56 DORPEN
Tennis in sporthal van Appelscha is binnenkort verleden tijd. Nieuwe eigenaar kiest voor vier padelbanen
- 14:49 OOSTERWOLDE
De Gagelvenne wil met onder meer fruitbomen de biodiversiteit op het boeren erf verbeteren
- 12:17 DORPEN
Veel meldingen van wolven in de Stellingwerfen
- 08:42 DORPEN
In alle dorpen en steden in Friesland

Website Nieuwe Ooststellingwerper, 19 april 2023

De Waddenzee, 14 jaar Werelderfgoed

Waddenzegebied al veertien jaar Werelderfgoed

24 juni 2023, 10:39 • 1 minuut leestijd

Ontbijten met een grandioos uitzicht
© Sandra Lambers/Visit Wadden

Het is zaterdag veertien jaar geleden dat de Waddenzee door UNESCO werd uitgeroepen tot werelderfgoed. Elk jaar wordt hierbij stilgestaan op de laatste zaterdag van juni. Dit jaar was er op twaalf verschillende plekken langs de Waddenkust in ons land een ontbijt voor maximaal vijftig personen. Ook op de dijk bij Uithuizen was er een bescheiden feestje.

'We zitten hier rustig te ontbijten en genieten van het uitzicht en de vogels', zegt Sandra Lambers van Visit Wadden, dat het ontbijt samen met ondernemers en de Waddenvereniging heeft georganiseerd. 'Al het afval nemen we straks weer mee en we blijven op de dijk. Vanwege het

Meest gelezen

Bedrijfspand van ESD in Farnsum door brand verwoest (update)

Politie onderzoekt overlijden van kind in Veendam

Lees terug: Rutte bezoekt bevingengebied en praat over versterking

112-nieuws dinsdag 23 januari: Ree bevrijd uit hek langs A7 • Vrachtwagen langs berm bij A7

Rui Mendes eerste winterse aanwinst voor FC Groningen

Website RTV Noord, 23 juni 2023

Nederlands UNESCO Werelderfgoed (algemeen)

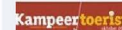
PRINT MEDIA
NEDERLANDS TOERISME
Ref: 29006 / NC2008330

Kampeertoerist

Date: 01-03-2023
Page: 18
Periodicity: Monthly
Journalist: -

Circulation: 7500
Audience: 16500
Size: 273 cm²

NEDERLANDS UNESCO WERELDERFGOED

Monumental prikken elf Nederlandse sites op de indrukwekkende Unesco Werelderfgoedlijst. Er bestaat een goede kans dat in de nabije toekomst de teller op twaalf komt te staan: door de toevoeging van het Eise Eisinga Planetarium waarover redacteur Marnix strak in zijn artikel over de Camperfeltstedenocht in Kampeertoerist 10/2022. Voor de gelegenheid zatten we hier graag enkele van onze favorieten van de huidige Nederlandse Unesco Werelderfgoedlocaties in de kijker.

Niet ver van het centrum van het gezellige Utrecht ligt het Rietveld-Schröderhuis, in 1924 in opdracht van kunstbeschermster Truus Schröder ontworpen door architect Gerrit Rietveld. Het gebouw wordt beschouwd als het architectonisch meesterwerk van de kunstbeweging De Stijl, waarvan Rietveld een belangrijk lid was. Tijdens een geleide rondleiding kun je zien hoe dit beroemde huis speelt met flexibele ruimtes, kleuren en lijnen. Kampeertoerist bracht enkele jaren geleden al een bezoek aan het Rietveld-Schröderhuis (zie KT4/2017). Ten tweede is in het Friese Lemmer het grootste stoomgemaal ooit gebouwd, namelijk het Weudagemaal. Dit gemaal uit 1920 kan zowat 6 miljoen m³ water per dag wegpompen en wordt nog steeds ingezet bij hoogwater. Tweemaal per jaar wordt het gemaal onder sloom gebracht om machinisten en stokers op te leiden. Deze activiteit lijkt telkens veel kijklustigen.

Midden in de Noordkustpolder in de provincie Flevoland vinden we het voormalige eiland Schokland, een archeologisch monument vol bijzondere bodemschatten. Deze plek tussen land en water biedt een unieke combinatie van cultuur en natuur. Schokland staat symbool voor de voortdurende strijd van de mens tegen het water. Op tal van plaatsen onthulde de bodem een schat aan prehistorische vondsten. In KT10/2022 maakte je al eerder kennis met dit Unesco Werelderfgoed.

Tussen Nijmegen en Kakwijk aan Zee strekken de Neder-Germaanse Limes zich uit. In 2021 werden deze constructies aan de noordelijke grens van het Romeinse rijk tot Unesco Werelderfgoed uitgeroepen. De limes, die doorlopen over de grens met Duitsland, bevatten 44 clusters van 102 archeologische onderdelen langs de Rijn. Tijdens een bezoek aan de musea langs deze limes beleef je een stukje geschiedenis met grote culturele waarde. Zo dompelt het Museum de Dastei te Nijmegen je onder in de Romeinse tijd, caal je in de DOWunder te Utrecht af onder de grond om 2000 jaar oude ruïnes te bekijken en brengt een permanente tentoonstelling in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden de Romeinse geschiedenis weer tot leven.

Tot slot vinden we in Rotterdam de Van Nellefabriek, een icoon van het Nederlandse modernisme in beton, staal en glas. Opggericht rond 1925 als koffie-, thee- en tabaksmolens had het een grote invloed op de ontwikkeling van de moderne Europese architectuur. Architect Laandert van der Vlugt ontwierp een pand waarin licht, lucht en ruimte centraal stonden. Het prominente aanwings raamwerk zorgt voor een stijlvolle strakke vormgeving. Momenteel zorgen tientallen hippe start-ups er nog altijd voor veel commerciële bedrijvigheid. De Van Nellefabriek is enkel na boeking van een rondleiding te bezoeken.

Meer info
www.rietveldschroderhuis.nl
www.weudagemaal.nl
www.limeswerelderfgoed.nl
www.vannellefabriekrotterdam.com

BBC/De Persgroep voor 'Nieuws & Opgraving'

Kampeertoerist, 1 maart 2023

Bezoekerscentrum Droogmakerij De Beemster

8. Kerncijfers 2023

13 UNESCO
Werelderfgoederen
in het Koninkrijk der
Nederlanden

- Molencomplex Kinderdijk-Elshout
- Van Nellefabriek
- Rietveld Schröderhuis
- De Waddenzee
- Willemstad, Curaçao
- Schokland en omgeving
- Droogmakerij de Beemster
- Hollandse Waterlinies
- Grachtengordel van Amsterdam
- Ir. D.F. Woudagemaal
- Neder-Germaanse Limes
- Koloniën van Weldadigheid
- Eise Eisinga Planetarium **NIEUW**

1.199
UNESCO
Werelderfgoederen
wereldwijd

Social media

	2023	2022	2021
Twitter / X	1.410	1.448	1.391
Instagram	1.598	1.537	1.399
Facebook	1.080	1.089	912
LinkedIn	846	555	340

In de volgers op social media zien we een verschuiving in het gebruik van de verschillende platformen. Er wordt meer gebruik gemaakt van Instagram en LinkedIn. Het aantal volgers op Twitter / X en Facebook stagneert of neemt af. Dit sluit aan bij wereldwijde trends.

> 3.000
Vrijwilligers

20
Samenwerkingen

- Nederlandse Unesco Commissie
- UNESCO Jongerencommissie
- NBTC (Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen)
- NHL stenden
- NTR Het Klokhuis
- Boom
- Canon van Nederland
- NS
- Fiets & Wandelbeurs
- Fietsnetwerk
- This is Holland
- Hollands Glorie
- Ars Scribendi uitgeverij
- Monumentaal
- Nederland Monumentenland
- Koninklijke Nederlandse Munt
- Trage Tochten
- Theatergroep Piepschuim
- European Network of World Heritage Associations
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

9. Duurzaamheid SDG's

► UNESCO Werelderfgoed en de Sustainable Development Goals (SDG's)

UNESCO schrijft op de website dat cultureel erfgoed een belangrijke rol heeft in een bijdrage leveren aan de duurzame ontwikkelingsdoelen. Werelderfgoed kan hiervoor een voorbeeld en kennisplatform zijn. In 2015 heeft de VN Werelderfgoedconventie dan ook beleid voor duurzame ontwikkeling aangenomen. Door integratie van dit beleid kunnen alle VN stakeholders maatschappelijk verantwoord handelen. Werelderfgoed krijgt hierdoor de mogelijkheid zich te positioneren als aanjager en voorbeeld voor best practices van de SDG's.

Bovendien lijkt de invoering van dit beleid noodzakelijk, aangezien uiteindelijk, als de erfgoedsector duurzame ontwikkeling niet volledig omarmt en de wederzijdse voordelen voor erfgoed en samenleving benut, deze zelf het slachtoffer ervan zal worden, in plaats van een katalysator voor deze brede verandering.

Link naar de website van UNESCO waar de rol van cultureel erfgoed staat beschreven: whc.unesco.org/en/sustainabledevelopment

► Stichting Werelderfgoed Nederland en de SDG's

Stichting Werelderfgoed Nederland neemt deze rol serieus en zet zich in voor de SDG's. Door innovaties op het gebied van duurzaamheid, daar waar mogelijk, in de praktijk te brengen, aan te moedigen en zodoende het belang van erfgoed voor duurzame ontwikkeling aan te tonen. We integreren de SDG-doelen in onze strategie, werk en projecten en hebben in 2023 ingezet op de volgende doelen:

► Doel 4.7 Kwaliteitsonderwijs

Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling.

De stichting neemt dit in onze basis als belangrijke kernwaarde mee, zichtbaar in onder andere haar visie, haar boodschap, de communicatie, haar educatieprojecten, maar ook bij activiteiten, zoals de Klokhuis Werelderfgoeddag.

► Doel 11.4 Duurzame steden en gemeenschappen

De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen.

Door middel van kennisdeling, capaciteitsopbouw, educatiematerialen en daarnaast ook de collectieve promotie spant de stichting zich in om het culturele en natuurlijke Werelderfgoed te beschermen en veilig te stellen.

► **Doel 12.5**
Verantwoorde consumptie en productie (1)

Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recycling en hergebruik.

De stichting werkt daar waar mogelijk papierloos. Dit doen we onder andere door informatiemiddelen online aan te bieden, een 'slimme folder' te creëren met QR-codes naar de website en zoveel mogelijk materialen te hergebruiken. Zo zijn de frames van de standmaterialen hergebruikt. Als toch materialen nodig zijn, dan worden deze geproduceerd bij een duurzame drukker.

► **Doel 12.6**
Verantwoorde consumptie en productie (2)

Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.

De stichting beoogt de SDG's toe te passen binnen de organisatie en uitvoering van activiteiten. Met voorliggende duurzaamheidsrapportage wordt een zichtbare verantwoording van onze SDG-acties in het kader van de begrotingscyclus gepresenteerd. Dit werkt door als stimulans om verdere opschaling toe te passen, leveranciers mee te laten bewegen en daarnaast geeft het ook inspiratie aan het gehele veld van Werelderfgoed.

► **Doel 16.1**
Vrede, justitie en sterke publieke diensten

Alle vormen van geweld en de daaraan gekoppelde sterftcijfers wereldwijd aanzienlijk terugschroeven.

De missie van UNESCO is wereldvrede: *'Since wars begin in the minds of men, it is in the minds of men that the defences of peace must be constructed.'*

UNESCO Werelderfgoed zijn de plekken op de wereld, die belangrijk worden geacht voor de verdraagzaamheid en de toekomst op onze planeet. Hier moet voor altijd voor worden gezorgd. Ze zijn uniek en onvervangbaar.

Werelderfgoed is van alle volkeren van de wereld, ongeacht het grondgebied waarop het zich bevindt. Werelderfgoed verbindt de diversiteit aan cultuur en natuur en draagt zo bij aan respect voor elkaar. De missie van UNESCO - het streven naar wereldvrede en respect voor elkaar - wordt dan ook mede mogelijk gemaakt door culturele uitwisseling, kennisdeling en het stimuleren van dialoog.

► **Doel 17.17**
Partnerschap om doelstellingen te bereiken

Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen.

De stichting zoekt slimme allianties om onze boodschap uit te dragen. Partners zijn onder andere: NS, Het Klokhuis, NBTC, uitgeverij Boom, Monumentaal, de Canon en Trage Tochten.

Factsheet UNESCO Werelderfgoed

UNESCO

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation) is de organisatie van de Verenigde Naties (VN) voor Onderwijs, Cultuur, Wetenschap en Communicatie. UNESCO wil ervoor zorgen dat mensen elkaars culturen leren kennen en waarderen, en dat iedereen zich gehoord en gezien kan voelen. Dit met als doel wereldvrede te bevorderen en bij te dragen aan de SDG's. Om dit te bereiken werkt UNESCO samen met 193 lidstaten.

Cultuur

De C van UNESCO staat voor Cultuur en is het bekendste onderdeel van UNESCO. Door conventies zet UNESCO zich in voor het beschermen van cultuur en bevordert het de culturele diversiteit. Conventies zijn bijvoorbeeld het Werelderfgoedverdrag, immaterieel erfgoed en de bescherming van erfgoed tijdens een gewapend conflict.

Werelderfgoedverdrag

Het Werelderfgoedverdrag van 1972 is de meest bekende conventie van UNESCO. Het is door alle lidstaten van UNESCO ondertekend. Het verdrag is bedoeld om een erfgoed (gebied en/of gebouw) dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, en dus voor toekomstige generaties, te bewaren. De lidstaten hebben met dit verdrag afgesproken dat zij hun Werelderfgoed zullen beschermen, behouden, identificeren en toegankelijk maken. Ons Koninkrijk, met Nederland als lidstaat, heeft het Werelderfgoedverdrag in 1992 ondertekend. Meer informatie over het verdrag: whc.unesco.org

Werelderfgoedlijst

De Werelderfgoedlijst bestaat sinds 1978, toen de eerste 12 locaties de status kregen van Werelderfgoed. Lidstaten die het Werelderfgoedverdrag hebben ondertekend mogen locaties nomineren voor de Werelderfgoedlijst. Het land moet dan wel eerst een voorlopige lijst van potentieel Werelderfgoed binnen de lidstaat opstellen.

Culturele Diversiteit

Naast de bescherming die erfgoed krijgt door plaatsing op de Werelderfgoedlijst, bevordert de Werelderfgoedstatus ook het wederzijds begrip tussen culturen. Niet elk Werelderfgoed is per se mooi, maar alle zijn op een bepaalde manier uniek, van groot belang voor de mensheid en onvervangbaar in de wereld.

Werelderfgoed 2023

- 1.199 locaties:
 - 227 natuurlijke locaties
 - 933 culturele locaties
 - 39 hybride locaties
- 56 locaties in gevaar
- In 168 landen
- Sinds het begin van de lijst zijn drie locaties van de lijst gehaald.

[Alle Werelderfgoedlocaties bekijken?](#)

Ga dan naar: www.unesco.nl

Van erfgoed naar Werelderfgoed

Van erfgoed naar Werelderfgoed is een lange procedure en kan wel vijftien jaar duren. En de procedure blijft tot het einde spannend. De volgende stappen worden daarbij genomen:

1. Een land ondertekent het UNESCO Werelderfgoedverdrag. Vanaf dan mag dit land een erfgoed (gebied of gebouw) nomineren voor Werelderfgoed.
2. Voordat men gaat nomineren, onderzoekt het land eerst welk erfgoed in aanmerking kan komen voor de titel Werelderfgoed.
3. Het land maakt een lijst van potentieel Werelderfgoed. Dit wordt ook wel de voorlopige lijst genoemd. De voorlopige lijst voor Nederland is te zien op www.cultureelerfgoed.nl.
4. Daarna begint men met het opstellen van het nominatiedossier, waarin uitgelegd staat wat dit erfgoed zo uniek in de Wereld maakt.
5. Als het dossier compleet is brengt de verantwoordelijke minister dit naar het hoofdkantoor van UNESCO in Parijs.
6. Dan volgt een evaluatie van het dossier. Dit gebeurt door speciale experts die aangewezen zijn door UNESCO.
7. Deze experts bezoeken ook het erfgoed om daar te kijken of het aan de eisen voldoet.
8. De nominatie van het erfgoed en de uitkomsten van de evaluaties bespreekt het UNESCO Werelderfgoedcomité tijdens de jaarlijkse vergadering.
9. Uitkomsten kunnen zijn: inschrijving als Werelderfgoed, aanpassing (het dossier is net goed genoeg en moet worden aangepast) of afwijzing.

Dit is een uitgave van Stichting Werelderfgoed Nederland in samenwerking met de Nederlandse Unesco Commissie. © 2024/03

Werelderfgoedstatus

Om op de Werelderfgoedlijst te komen en de status Werelderfgoed te krijgen moet je aan de volgende punten voldoen. Deze punten worden dan ook in het nominatiedossier en later in het managementplan uitvoerig beschreven.

Uniek en onvervangbaar

Het erfgoed is uniek en onvervangbaar in de wereld. Waarom het zo bijzonder is, wordt vastgelegd als de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoed. In het Engels worden deze Outstanding Universale Value (OUV) genoemd.

Cultureel, natuurlijk of combinatie

Werelderfgoed kan natuurlijk, cultureel en een combinatie (hybride) van beiden zijn. In het Koninkrijk der Nederlanden is de Waddenzee een natuurlijk Werelderfgoed en het overige Werelderfgoed cultureel.

Selectiecriteria

Om de uitzonderlijke universele waarde te bepalen worden tien criteria gehanteerd. De tien criteria zijn onderverdeeld in zes eisen voor cultureel Werelderfgoed en vier voor natuurlijk Werelderfgoed. Het genomineerde erfgoed moet minimaal aan één van de criteria voldoen.

Voor een cultureel Werelderfgoed:

1. Creatief meesterwerk
2. Uiting van culturele waarden
3. Visualiseert een (verdwenen) beschaving
4. Voorbeeld van de menselijke geschiedenis
5. Traditionele nederzetting, land- of zeegebruik
6. Cultuurlandschappen

Voor een natuurlijk Werelderfgoed:

7. Ongeëvenaard natuurfenomeen of -gebied
8. Laat belangrijke fases in de geschiedenis van de aarde zien
9. Voorbeeld van ecologische/biologische processen
10. Belangrijk voor het behoud van biodiversiteit

Naast bovenstaande criteria zijn de bescherming, het management en de authenticiteit van het erfgoed en de integriteit van de beheerders belangrijke overwegingen. Zie pagina 4 van deze factsheet voor de volledige omschrijving van de criteria.

Werelderfgoed in gevaar

Wanneer een Werelderfgoed ernstig bedreigd wordt, waarbij mogelijk het Werelderfgoed zelfs (deels) verdwijnt, komt het op de lijst van Werelderfgoed-in-Gevaar. Het Werelderfgoed moet dan tijdens de jaarlijkse vergadering van het Werelderfgoedcomité verantwoording afleggen, hoe het Werelderfgoed beter beschermd gaat worden. Als ondanks de inspanningen de unieke waarden van het Werelderfgoed niet voldoende worden beschermd en er geen verbetering optreedt, wordt het van de Werelderfgoedlijst afgehaald. Dit is sinds het begin van de Werelderfgoedlijst in 1978 drie keer voorgekomen. Indien er wel verbetering optreedt en de unieke waarde voldoende beschermd kan worden, wordt het van de lijst Werelderfgoed-in-Gevaar afgehaald.

Werelderfgoedspelers

Ons Werelderfgoed

Ons Werelderfgoed (binnen het Koninkrijk der Nederlanden) is:

- Droogmakerij de Beemster
- Eise Eisinga Planetarium
- Grachtengordel van Amsterdam
- Hollandse Waterlinies
- Ir. D.F. Woudagemaal
- Koloniën van Weldadigheid
- Molencomplex Kinderdijk-Elshout
- Neder-Germaanse Limes
- Rietveld Schröderhuis
- Schokland en omgeving
- Van Nellefabriek
- De Waddenzee
- Willemstad, Curaçao

Stichting Werelderfgoed Nederland

Stichting Werelderfgoed Nederland ondersteunt ons belangrijkste en meest unieke erfgoed op wereldniveau en brengt het onder de aandacht van het grote publiek. Dat doet ze door:

- Belangenbehartiging;
- Promotie;
- Educatie;
- Samenwerking;
- Kennisdeling.

Werelderfgoedcomité

Het Werelderfgoedcomité (van 21 leden) komt jaarlijks samen tijdens de Werelderfgoedvergadering. Ze bespreken en evalueren tijdens deze vergadering het bestaande Werelderfgoed en de Werelderfgoednominaties. Tijdens de vergadering wordt dus nieuw erfgoed op de 'Werelderfgoedlijst' geplaatst, maar kan het ook zijn dat een Werelderfgoed op de lijst van 'Werelderfgoed-in-Gevaar' komt. Of zelfs van de 'Werelderfgoedlijst' wordt afgehaald.

Nederlandse Unesco Commissie

De Nederlandse Unesco Commissie vergroot de zichtbaarheid van UNESCO in Nederland en adviseert de Nederlandse regering over onder andere het Werelderfgoedbeleid.

UNESCO Commissie van Curaçao

De Curaçaose UNESCO Commissie bevordert het mandaat van UNESCO in het land en geeft bekendheid aan de programma's van UNESCO.

Rijksoverheid

De Rijksoverheid is verantwoordelijk voor ons Werelderfgoed. Voor het culturele Werelderfgoed is dat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor het natuurlijke Werelderfgoed (Waddenzee) de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voert het Werelderfgoedbeleid uit.

Erfgoedexperts (ICOMOS, IUCN EN ICCROM)

Erfgoedexperts geven advies aan het UNESCO Werelderfgoedcomité over bestaand en toekomstig Werelderfgoed door middel van evaluaties, rapportages en onderzoek. Daarnaast geven ze trainingen en advies over erfgoed.

Werelderfgoed ben je niet zomaar

UNESCO Werelderfgoederen zijn de meest bijzondere en betekenisvolle gebouwen, gebieden en natuur van de wereld. Ze zorgen in al hun diversiteit voor indrukwekkende verhalen die jong en oud raken.

Daarom wil UNESCO deze cultuur en natuur behouden en doorgeven aan volgende generaties. Zo blijft het werelderfgoed spring-levend en leren mensen wereldwijd elkaars cultuur en natuur waarderen. Dat prikkelt de nieuwsgierigheid en draagt bij aan respect voor elkaar.

Selectiecriteria Werelderfgoed

Voor een cultureel Werelderfgoed:

- 1 Het erfgoed vertegenwoordigt een **meesterwerk** van het menselijk **creatief** vernuft;
- 2 Het erfgoed vertoont een belangrijke **uitwisseling van menselijke waarden** – gedurende een bepaalde periode of binnen een cultureel gebied in de wereld – voor ontwikkelingen in architectuur of technologie, monumentale kunsten, stadsontwerp of landschapsinrichting;
- 3 Het **erfgoed getuigt** van een unieke, of ten minste een exceptionele, culturele traditie of **beschaving die nog voortleeft of is verdwenen**;
- 4 Het erfgoed is een uitzonderlijk **voorbeeld** van een type gebouw, een architectonisch of technologisch geheel, of een landschap, dat (een) belangrijke fase(s) van de **menselijke geschiedenis** weergeeft;
- 5 Het erfgoed is een uitzonderlijk voorbeeld van een **traditionele** menselijke **nederzetting**, traditioneel **landgebruik of zeegebruik**, typerend voor een cultuur (of culturen) of een menselijke interactie met de omgeving, in het bijzonder wanneer het kwetsbaar is geworden als gevolg van onomkeerbare veranderingen;
- 6 Het erfgoed wordt direct of tastbaar **geassocieerd** met gebeurtenissen of levende tradities, met ideeën, met overtuigingen, met artistieke en literaire werken van uitzonderlijke universele betekenis. (Het Werelderfgoedcomité is van mening dat dit criterium bij voorkeur dient te worden gebruikt in combinatie met andere criteria).

Voor een natuurlijk Werelderfgoed:

- 7 Het erfgoed bevat **ongeevenaarde natuurfenomenen of -gebieden** van uitzonderlijke natuurlijke schoonheid en esthetisch belang;
- 8 Het erfgoed bevat uitzonderlijke voorbeelden die **belangrijke fases in de geschiedenis van de aarde** weergeven, inclusief de getuigenis van het leven – zoals het fossielenarchief –, belangrijke voortgaande geologische processen in de ontwikkeling van landvormen, of belangrijke geomorfologische of fysisch-geografische elementen;
- 9 Het erfgoed bevat uitzonderlijke **voorbeelden** van belangrijke voortgaande **ecologische en biologische processen** in de evolutie en ontwikkeling van ecosystemen en habitats van planten en dieren, op het land, in zoet water, aan de kust en in de zee;
- 10 Het erfgoed bevat de **belangrijkste** en meest waardevolle natuurlijke leefgebieden voor het ter plekke **behouden van biodiversiteit**, waaronder gebieden met bedreigde soorten die van uitzonderlijke universele waarde zijn vanuit het gezichtspunt van wetenschap of natuurbehoud.

Colofon

Maart 2024

Het Activiteitenverslag 2023 is gemaakt door Stichting Werelderfgoed Nederland. De publicatie is met de grootste zorg samengesteld. Betrokken partijen zijn niet aansprakelijk voor enige schade of verlies, veroorzaakt door de verstrekte informatie.

Redactie

Debby Davidse en Bas Visscher

Vormgeving

Vincent Smits

Fotografie

Bertel Kolthof Fotografie, m.u.v.

pag 10: Nationaal Monumentencongres, pag 11: ANP

pag 12: foto Fiets- en Wandelbeurs door Stichting

Werelderfgoed Nederland, pag 12: foto Trage Tochten

door Trage Tochten, pag 14: Stichting Werelderfgoed

Nederland, pag 17: Stichting Werelderfgoed Nederland,

pag 18: Canon van Nederland, pag 20: Stichting

Werelderfgoed Nederland, pag 23: European Network of

World Heritage Associations (EHWA), pag 28: Eise Eisinga

Planetarium

Stichting Werelderfgoed Nederland

info@werelderfgoed.nl

www.werelderfgoed.nl

unesco

Werelderfgoed

Stichting Werelderfgoed Nederland